

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Биляна Андреева Яврукова, Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Относно: дисертационен труд на Николина Славчева Иванова-Бел на тема „Библиотечната роля за развитието на дигиталните наративи в академична среда“ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Теория на научната информация – информационно обслужване); Научен ръководител: доц. д-р Елица Лозанова-Белчева

Основание за становище: становището е изготвено в изпълнение на заповед на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ № РД 38-90-19/19.02.2025 г. за формиране на състав на научно жури във връзка със защитата на задочен докторант Николина Славчева Иванова-Бел за присъждане на образователна и научна степен „доктор“

Въз основа на предоставените документи и разработения дисертационен труд Николина Славчева Иванова-Бел отговаря на условията и реда за придобиване на ОНС „доктор“:

- Кандидатката има магистърска степен по „Българска филология“, придобита през 2001 г. в Югозападния университет „Неофит Рилски“, а през 2008 г. придобива магистърска степен по „Библиотечно-информационни науки и културна политика“ в Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

- Кандидатката е зачислена като докторант в редовна форма на обучение със заповед № РД 20-309/31.01.2020 г. към катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“. Обучението е трансформирано в задочна форма със заповед № РД 20-278/31.01.2020 г. Николина Славчева Иванова-Бел е положила изискуемите докторантски минимуми и е отчислена с право на защита със заповед № РД 20-612/18.03.2024 г.

- Дисертационният труд е обсъден и насочен за защита от първичното научно звено на заседание, състояло се на 23.01.2025 г.

- По темата на предложения за защита дисертационен труд са представени шест публикации (пет самостоятелни и една в съавторство), което покрива минималните

национални изисквания според чл. 26, ал. 2 и 3 от Закона за развитие на академичния състав в Република България и чл. 25 от Правилника за прилагане на закона за развитие на академичния състав в Република България, както и според Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

Общо представяне на докторанта

Николина Иванова-Бел е изявен библиотечен специалист. Тя е директор на Библиотека „Паница“ към Американския университет в България. Завършила е Българска филология в Югозападния университет „Неофит Рилски“. След постъпването си на работа в Библиотека „Паница“, тя се обучава в магистърска програма „Библиотечно-информационни науки и културна политика“ с модул „Информационно осигуряване. Наука, образование, бизнес“ във Философския факултет на Софийския университет, която завършва успешно през 2008 г. със защита на дипломна работа на тема „Библиотеката на Американския университет в България – интелектуален и културен център за своите общности“.

Като директор на една от водещите академични библиотеки в страната, Николина Иванова-Бел въвежда редица иновации, свързани с дигиталната трансформация на библиотеката. Фокусът ѝ е насочен към пълноценно информационно осигуряване на научната и учебната дейност в Американския университет в България. Усилията ѝ за постигане на високо качество на предоставяните библиотечно-информационни услуги са пример за цялата библиотечна общност. Често добрите практики, въведени и ръководени от нея, са следвани и от останалите академични библиотеки в България. Тя има и редица идеи, които предстои да бъдат обсъдени широко и въведени в практиката на българските библиотеки, което показва и желанието ѝ да продължава да повишава нивото и качеството на информационното осигуряване на потребителите, и създаване и поддържане на ползотворно партньорство с останалите български библиотеки.

Актуалност на темата

Представеният дисертационен труд е на тема „Библиотечната роля за развитието на дигиталните наративи в академична среда“, разработена на фона на текущата дигитална трансформация на академичните библиотеки. Различните поколения имат различни начини на учене и възприемане на информацията. Това предполага промяна в начина на обучение чрез въвеждане на нови методики и чрез по-широко използване на

информационните технологии. Един такъв подход и иновативен метод на обучение е дигиталното разказвачество. Той е предпоставка за въвеждане на нови форми на информационно осигуряване и разширяване на услугите на академичните библиотеки, които по традиция са проводник на иновации. Една от тези нови посоки на развитие е осигуряване на дигиталното разказвачество от една страна чрез обучение за повишаване на информационните и технологичните компетентности на студентите, а от друга страна чрез осигуряване на дългосрочен достъп до създадените дигитални наративни. Всичко това, както посочва и докторантката, предполага академичните библиотеки да излязат извън „традиционните [си] библиотечни функции, за да се ангажират активно с по-широката институция и общност“ (с. 80).

Познаване на проблема

Николина Иванова-Бел познава задълбочено проблематиката, разгледана в дисертационния труд, тъй като работи по него в професионалната си дейност, което означава че има не само наблюдения по темата на дисертационния труд, но и самата тя разработва и предлага практически решения, за да осигурява процеса в Американския университет в България. В рамките на своето изследване докторантката се е запознала с голям брой източници (117), основно на английски език. Тя популяризира апробираните решения чрез публикации и участия в научни професионални форуми в областта на библиотечно-информационните науки. По темата на изследването са представени шест публикации, като две от тях са на английски език, а една е в съавторство.

Методика на изследването

При разработването на дисертационния труд са използвани различни методи, съчетавайки теоретичните, аналитичните, приложните и нормативните аспекти на разглежданата тема. Те включват анализ на научна литература, провеждане на емпирични проучвания чрез анкети, интервюта и сондиране на мнения, проучване и анализ на успешни практики и модели за сътрудничеството между библиотеките и академичните общности.

Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е в обем 264 с. и се състои от увод, четири глави, заключение и четири приложения. Структурата е логична и ясна, следвайки заложените в увода задачи. Отделните части са балансирани. Изложението е стегнато и добре

илюстрирано (50 фигури, 3 таблици). Научният апарат е представен коректно и съгласно действащите стандарти. Цялостното впечатление от работата е за задълбочено познаване на темата, коректно провеждане на изследването и апробиране на представената проблематика в библиотечната практика.

В **увода** е ясно обоснован изборът на темата на дисертационния труд, което е повлияно от професионалните интереси на Николина Иванова-Бел и от факта, че въпросът за ролята на библиотеките в подкрепа на иновативните педагогически практики не е достатъчно проучен. Представени са актуалността на изследването, целите, обекта, предмета, задачите и хипотезите. Коректно са маркирани ограниченията в неговия обхват. Детайлно са описани използваните изследователски методи.

Първата глава има теоретичен характер. В нея докторантката въвежда в темата, започвайки с представяне на използвания понятиен апарат под формата на речник. Това е отличен подход, тъй като темата е малко позната в България. Акцент е поставен върху разяснението на приликите и разликите между наратив, повествование и разказ. След въвеждащата част Николина Иванова-Бел разглежда обекта и предмета на изследване в контекста на дигиталните технологии. В тази глава тя представя структурата, видовете и особеностите на дигиталното разказвачество и съвсем естествено обръща специално внимание върху дигиталните устни истории, техния произход, предпоставки за появата им и техните характеристики. За да докаже необходимостта академичните библиотеки да разработват специализирани услуги в помощ на тази дейност, тя разглежда дигиталните устни истории в академична среда и тяхното място в учебния процес, като дава и конкретни примери за развити академични центрове за дигитално разказвачество. Специално място отделя и на ролята на дигиталните наративи като метод на обучение.

Втора глава представя академичните библиотеки като партньори и сътрудници на дигиталните наративи. Библиотеките към висшите училища и научните организации са разгледани в контекста на дигиталната им трансформация и в подкрепа на дигиталната хуманитаристика. Анализирана е тенденцията академичните библиотеки все по-често да инициират дейности, свързани с дигитализация и изграждане на собствени информационни продукти в подкрепа на научната и учебната дейност. Съвсем логично е представена ролята на библиотеките в подпомагането на процеса на създаване, популяризиране и съхраняване на дигитални наративи, която е илюстрирана с добри практики от реализирани проекти в областта, резултат от сътрудничеството между преподаватели и библиотекари. Коректно и изчерпателно са представени дейностите, с които академичните библиотеки могат да допринесат за създаване и опазване на

дигиталните наративи в контекста на дигиталната хуманитаристика - управление и устойчиво съхранение, предоставяне на достъп и разпространение.

Направен е анализ на взаимодействието между библиотеки и академични общности при работа с дигитални наративи чрез емпирично изследване, резултатите от което са представени в **третата глава** от дисертационния труд. Изследването е осъществено сред български и чужди библиотеки, което позволява на докторантката не само да анализира отделните практики, но и да направи съпоставителен анализ между тях. Тази глава е богато илюстрирана, като паралелно са представени и дискутирани резултатите от анкетното проучване. В резултат на това са изведени изводи и са направени препоръки с цел оптимизиране на взаимодействието между академичната общност и библиотеките.

Последната, **четвърта глава** дискутира резултатите от проведеното емпирично изследване, като са формулирани и препоръки за подобряване на сътрудничеството при работа с дигитални наративи в контекста на академичните библиотеки. Разгледани са предимствата и предизвикателствата при съвместната дейност и са представени предпоставки за успешни модели на партньорство. Формулираните препоръки за оптимизиране на взаимодействието с цел постигане на по-ефективно развитие на дигиталните инициативи са логично разгледани в контекста на изискванията за институционални и програмни акредитации на изследваните в предходната глава висши училища. Маркирани са основните предизвикателства при работа с дигитални наративи, свързани с етични, правни и практически въпроси.

Автореферат

Авторефератът на дисертационния труд е с обем 47 с. и отговаря на изискванията. Пълно и точно представя съдържанието на изследването, като включва основните резултати и изводи от него. Представя седем научни приноса с теоретичен и с практико-приложен характер, които са коректно и точно формулирани и които приемам. Съдържа и списък на публикациите по темата на дисертационния труд и участията на докторантката в научноизследователски проекти.

Заклучение

Дисертационният труд отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на закона за развитие на академичния състав в Република България, както и на Правилника за

условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. На това основание и предвид цялостната научна и научно-приложна дейност и приносите на кандидатката, убедено ще гласувам положително за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Теория на научната информация – информационно обслужване) на Николина Славчева Иванова-Бел.

18 март 2025 г.
гр. София

Подпис:.....
(доц. д-р Биляна Яврукова)